

РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо вдосконалення системи
забезпечення якості освіти за результатами самооцінювання
за напрямом «Освітнє середовище»

Вимога 1.1. Забезпечення комфортних та безпечних умов для навчання та роботи.

Критерій 1.1.1. Безпечні та комфортні приміщення й територія закладу освіти.

1. Адміністрації ліцею передбачити у фінансово-господарській діяльності поетапне впровадження заходів щодо покращення матеріально-технічного стану закладу, зокрема:

- 1) модернізацію туалетних кімнат відповідно до сучасних санітарно-гігієнічних вимог та принципів інклюзивності;
- 2) облаштування ігрових і спортивних майданчиків зі зручними лавками, сучасним безпечним ігровим та спортивним обладнанням для різних вікових категорій учнів;
- 3) забезпечення належного освітлення, озеленення та благоустрою території для комфортного перебування дітей на свіжому повітрі.

2. Завідувачам навчальних кабінетів розробити перспективні плани покращення умов навчання у своїх приміщеннях, орієнтуючись на:

- 1) дотримання ергономічних, естетичних та санітарних вимог;
- 2) створення сучасного освітнього простору із застосуванням елементів мотивуючого дизайну;
- 3) функціональне зонування простору, що дозволяє гнучко організовувати групові, індивідуальні чи фронтальні форми навчання.

Особливу увагу звернути на оформлення навчального середовища відповідно до вікових особливостей здобувачів освіти.

3. Класним керівникам 1–11-х класів спільно з сестрою медичною закладу організувати проведення тематичних годин спілкування, бесід, інтерактивних занять з питань:

- 1) дотримання правил особистої гігієни;
- 2) здорового способу життя;
- 3) профілактики захворювань та шкідливих звичок;
- 4) безпеки життєдіяльності в побуті, школі, громадських місцях.

Рекомендується систематично висвітлювати матеріали, корисні поради та інформаційні ресурси за відповідною тематикою на сайті закладу, забезпечуючи доступ для батьків, учнів та педагогічного колективу.

Критерій 1.1.2. Оснащення закладу освіти для реалізації освітньої програми.

1. Здійснити комплексний аудит матеріально-технічного забезпечення:

- 1) провести систематичний моніторинг наявного навчального обладнання, дидактичних матеріалів, засобів навчання в усіх навчальних кабінетах відповідно до потреб освітньої програми та вимог Державного стандарту;
- 2) проаналізувати відповідність наявного обладнання типовому переліку для кожного навчального предмета та рівня освіти.

2. Розробити програму розвитку навчальних кабінетів:

1) створити перспективні плани оснащення навчальних приміщень із урахуванням специфіки предметів (STEM, природничі дисципліни, гуманітарний цикл тощо);

2) передбачити поетапне оновлення меблів, комп'ютерної техніки, лабораторного та мультимедійного обладнання, наочності, відповідно до сучасних освітніх технологій.

3. Оптимізувати наповнюваність класів:

1) аналізувати та регулювати кількість учнів у класах згідно з нормативами для забезпечення комфортного освітнього середовища;

2) у разі потреби звернутися до засновника щодо відкриття додаткових класів або груп продовженого дня.

4. Забезпечити доступ до цифрових ресурсів і засобів навчання:

1) активізувати використання електронних освітніх платформ, інтерактивних засобів, інтернет-ресурсів у навчальному процесі;

2) організувати підключення всіх навчальних кабінетів до швидкісного інтернету.

5. Підвищити рівень цифрової грамотності педагогів:

1) організовувати тренінги, майстер-класи, міні-курси з ефективного використання сучасних освітніх технологій, інтерактивного обладнання та цифрових платформ.

6. Передбачити у фінансовому плануванні кошти на:

1) придбання сучасного навчального обладнання, лабораторного приладдя, дидактичних матеріалів та оновлення технічного забезпечення;

2) модернізацію ресурсної кімнати, кабінетів інклюзивного навчання, бібліотеки, медичного та психологічного осередків.

7. Забезпечити рівний доступ до освітнього середовища для всіх учнів:

1) облаштувати навчальні кабінети з урахуванням потреб дітей з ООП (адаптовані меблі, контрастні візуальні елементи, цифрові помічники тощо);

2) удосконалити доступність простору для учнів з обмеженою мобільністю.

Критерій 1.1.3. Обізнаність учнів та працівників з вимогами охорони праці та безпеки життєдіяльності.

1. Продовжувати створювати та вдосконалювати умови для якісного навчання і забезпечення високого рівня пожежної безпеки, запобігання шкільному травматизму, а також дотримання вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності всіма учасниками освітнього процесу.

2. Педагогічному колективу:

1) посилити інформаційно-просвітницьку роботу з учнями 1–11 класів та їхніми батьками щодо профілактики захворювань, запобігання дитячому травматизму та безпечного поводження з вибухонебезпечними й піротехнічними предметами;

2) організовувати тематичні заняття із залученням фахівців з питань профілактики отруєнь грибами та дикорослими рослинами;

3) проводити заняття з формування навичок безпечної поведінки у побуті, в громадських місцях, під час дорожнього руху, на воді та в зимовий період;

4) впроваджувати інтерактивні форми навчання (тренінги, вікторини, квести, онлайн-курси з безпеки).

3. Забезпечити систематичне проведення інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності для працівників закладу, у тому числі перед початком навчального року, після канікул та у разі зміни умов роботи.

4. Організувати та провести:

1) практичні заняття для учнів і працівників із використання первинних засобів пожежогасіння;

2) навчальні евакуації у разі пожежі, землетрусу, хімічного або радіаційного забруднення, виявлення вибухонебезпечних предметів;

3) тренування з надання домедичної допомоги, включно з відпрацюванням дій при опіках, кровотечах, переломах, отруєннях.

5. Розробити та оновлювати наочні матеріали (плакати, пам'ятки, буклети, інфографіку) з правил поведінки у надзвичайних ситуаціях, розмістити їх у класах, коридорах та на вебсайті закладу.

6. Запровадити моніторинг рівня обізнаності учнів та працівників з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності шляхом проведення опитувань, тестувань та аналізу результатів участі у практичних заходах.

Критерій 1.1.4. Готовність працівників до дій у разі нещасного випадку чи погіршення стану здоров'я.

1. Продовжити роботу над створенням сприятливих умов для якісного та здорового харчування, а також формування в учнів стійких навичок здорового способу життя, передбачивши:

1) належний документальний супровід усього процесу організації харчування — від прийому продуктів до споживання готової продукції дітьми — відповідно до вимог Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР);

2) забезпечення організації та умов для безпечного, якісного і збалансованого харчування відповідно до Санітарного регламенту для ЗЗСО, здійснюючи внутрішній моніторинг за участю членів Ради ліцею та представників батьківських комітетів;

3) регулярне проведення опитувань усіх учасників освітнього процесу для виявлення рівня задоволеності харчуванням та внесення пропозицій щодо урізноманітнення меню;

4) посилення роботи педагогічного колективу з формування у здобувачів освіти навичок здорового харчування під час уроків, виховних годин, позакласних заходів, тематичних тижнів та під час батьківських зборів;

5) організацію та проведення інформаційно-просвітницьких заходів (презентацій, тренінгів, майстер-класів) з питань користі збалансованого харчування, профілактики ожиріння та харчових розладів;

6) впровадження у шкільне меню страв зі зменшеним вмістом цукру, солі та насичених жирів, збільшення частки овочів, фруктів, молочних і білкових продуктів;

7) оновлення матеріально-технічної бази харчоблоку (за потреби) для забезпечення належних умов зберігання та приготування їжі;

8) контроль за дотриманням технологічних карт приготування страв, санітарно-гігієнічних норм та правил особистої гігієни працівників харчоблоку.

Критерій 1.1.5. Створення умов для здорового харчування.

1. Продовжити роботу над створенням сприятливих умов для якісного та здорового харчування учнів, а також формування у них стійких навичок здорового способу життя, передбачивши:

1) документальний супровід усього процесу організації харчування — від прийому та перевірки якості продуктів до споживання готових страв учнями, з дотриманням принципів Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР);

2) забезпечення організації та умов для безпечного і збалансованого харчування відповідно до Санітарного регламенту для ЗЗСО, із проведенням внутрішнього моніторингу за участю членів Ради ліцею та представників батьківських комітетів;

3) регулярне проведення опитувань учнів, батьків і працівників закладу з метою визначення рівня задоволеності харчуванням, виявлення потреб та удосконалення меню;

4) посилення роботи педагогічного колективу з формування навичок здорового харчування під час навчальних занять, виховних годин, позакласних заходів, тижнів здоров'я, а також у ході батьківських зборів;

5) організацію тематичних заходів (тренінгів, майстер-класів, лекцій за участю медичних працівників і дієтологів) з популяризації збалансованого харчування та профілактики харчових розладів;

6) удосконалення шкільного меню з урахуванням рекомендацій МОЗ України: зменшення вмісту цукру, солі та насичених жирів, збільшення частки овочів, фруктів, молочних та білкових продуктів;

7) контроль за дотриманням технологічних карт приготування страв, санітарно-гігієнічних норм та правил особистої гігієни працівниками харчоблоку;

8) покращення матеріально-технічної бази харчоблоку для забезпечення сучасних і безпечних умов зберігання та приготування їжі.

Критерій 1.1.6. Безпечне використання Інтернету та формування навичок безпечної поведінки в мережі.

1. Продовжити роботу з удосконалення умов для безпечного використання мережі Інтернет та системного формування навичок відповідальної й безпечної поведінки в онлайн-середовищі, передбачивши:

1) посилення уваги до дотримання принципів академічної доброчесності, ознайомлення учнів із поняттям авторського права, важливістю коректного цитування та правильного оформлення посилань при використанні інформації з Інтернету;

2) формування навичок критичного мислення та безпечного користування інформацією з мережі під час навчальних занять, виховних годин, позакласних заходів, тематичних тижнів та батьківських зборів;

3) забезпечення інформаційної безпеки учнів шляхом встановлення на всіх комп'ютерах закладу програмного забезпечення, яке блокує доступ до небажаного або шкідливого контенту, несумісного з освітнім процесом;

4) організацію навчальних тренінгів та інтерактивних занять з питань кібербезпеки, протидії кібербулінгу, шахрайству в мережі, захисту персональних даних, безпечного спілкування у соціальних мережах та месенджерів;

5) створення та поширення наочних матеріалів (пам'яток, буклетів, інфографік) про правила безпечної поведінки в Інтернеті, їх розміщення у класах, на інформаційних стендах і вебсайті ліцею;

6) залучення батьківської громади до заходів із цифрової грамотності та безпеки, надання їм рекомендацій щодо контролю та супроводу онлайн-активності дітей удома;

7) проведення моніторингу рівня обізнаності учнів і працівників з питань безпечного використання Інтернету та вжиття заходів щодо усунення виявлених прогалин у знаннях.

Критерій 1.1.7. Адаптація та інтеграція учнів і професійна адаптація працівників.

1. Продовжувати впроваджувати ефективні підходи для швидкої та комфортної адаптації учнів до освітнього процесу, а також для професійної адаптації новопризначених працівників, передбачивши:

1) проведення вступних тренінгів, екскурсій та знайомчих заходів для нових учнів і педагогів;

2) індивідуальний психологічний супровід учнів, які змінюють навчальний заклад або класний колектив;

3) наставництво з боку досвідчених педагогів для нових працівників;

4) формування дружнього мікроклімату в колективі через командоутворювальні заходи (тімбілдінг, творчі зустрічі, спільні проєкти).

2. Забезпечувати умови для реалізації принципу наступності в навчанні шляхом:

1) тісної співпраці педагогів суміжних ланок освіти (початкова – середня, середня – старша школа);

2) обговорення питань наступності та адаптаційних труднощів учнів на засіданнях педагогічної ради, методичних об'єднаннях;

3) залучення практичного психолога до розробки адаптаційних програм та проведення психодіагностики з метою своєчасного виявлення проблем;

4) організації спільних заходів для учнів різних вікових груп (проєктів, конкурсів, спортивних змагань), що сприяють інтеграції в шкільне середовище.

3. Проводити систематичний моніторинг рівня адаптації учнів і працівників шляхом спостережень, анкетувань, бесід та за результатами вживати коригувальні заходи.

4. Створити інформаційні та методичні матеріали для підтримки учнів і педагогів у період адаптації (пам'ятки, рекомендації, чек-листи).

Вимога 1.2. Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації.

Критерій 1.2.1. Запобігання дискримінації та булінгу.

1. Продовжувати системну роботу зі створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, а також реалізацію антибулінгової політики в ліцеї, зокрема:

1) реалізація Плану заходів із запобігання булінгу (цькуванню) та будь-яким іншим проявам насильства;

2) під час організації освітньої діяльності ознайомлювати всіх учасників освітнього процесу з антибулінговою політикою закладу та її складовими;

3) приділяти увагу самоосвітній діяльності, підвищенню рівня компетентності з питань створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, а також проведення антибулінгової політики в

опорному закладі та його філіях через проходження семінарів, тематичних курсів, вивчення методичної літератури;

4) продовжувати психологічний супровід освітнього процесу з питань запобігання булінгу (цькуванню) та будь-яким іншим проявам насильства шляхом проведення консультаційних годин, створення скриньки довіри та надання рекомендацій;

5) запланувати проведення тренінгів для педагогічного колективу з метою формування єдиного розуміння проблеми насильства, з'ясування потреб дітей та знаходження компромісу між індивідуальними та спільними потребами;

6) продовжувати роботу зі створення безпечного фізичного простору в закладах для всіх учасників освітнього процесу, реалізацію заходів з адаптації будівлі та приміщень для забезпечення можливості користуватися ними всім учасникам освітнього процесу без дискримінації через фізичні можливості.

7) з метою реалізації антибулінгової політики та забезпечення психологічно комфортних умов для здобувачів освіти організувати для них роз'яснювальну роботу з елементами тренінгів щодо розуміння понять «конфлікт» і «булінг»;

8) за участі психологічної служби закладу освіти провести для педагогічних працівників інформаційні та тренінгові заняття з питань профілактики професійного вигорання;

9) систематично аналізувати думку всіх учасників освітнього процесу щодо безпечності та комфортності освітнього середовища закладу та приймати відповідні управлінські рішення, зокрема здійснювати інформаційно-роз'яснювальну роботу та проводити соціально-психологічні тренінги серед найбільш вразливих груп учасників освітнього процесу щодо протидії булінгу та дискримінації.

Критерій 1.2.2. Дотримання етичних норм та повага до прав людини у правилах поведінки.

1. Оновити правила поведінки учнів у закладі освіти, сформулювавши їх зрозуміло та прийнятно для здобувачів освіти, залучивши їх до обговорення.

2. Довести правила до учнів та їхніх батьків через класні години, батьківські збори, а також опублікувати на вебсайті ліцею.

Критерій 1.2.3. Протидія булінгу та насильству з боку керівництва та педагогічних працівників.

1. Педагогічному колективу продовжити психологічний супровід освітнього процесу з питань запобігання булінгу (цькуванню) та будь-яким іншим проявам насильства шляхом проведення консультаційних годин, створення скриньки довіри, надання рекомендацій, а також продовжувати співпрацю зі службою освітньої безпеки.

2. Класним керівникам 1-11 класів продовжити щоденний контроль за відвідуванням учнями навчальних занять, своєчасно інформувати адміністрацію про пропуски без поважних причин та вживати відповідні заходи для їх запобігання.

3. Адміністрації ліцею продовжити аналіз звернень, що надходять до закладу, чинників, які найчастіше провокують булінг (цькування), створення безпечного фізичного простору в закладах для всіх учасників освітнього процесу, а також реалізацію заходів з адаптації будівлі та приміщень для забезпечення можливості користуватися ними всім учасникам освітнього процесу без дискримінації через фізичні можливості.

Вимога 1.3. Забезпечення інклюзивного та мотивуючого освітнього простору.

Критерій 1.3.1. Облаштування приміщень та території з урахуванням принципів універсального дизайну.

1. Розробити та подати засновнику для фінансування детальний план заходів із впровадження принципів універсального дизайну та розумного пристосування закладу освіти з метою усунення перешкод у доступі маломобільних осіб до всіх територій і приміщень закладу, відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

2. У плані обов'язково передбачити:

1) облаштування доступних та адаптованих туалетних кімнат для осіб з особливими освітніми потребами;

2) встановлення пандусів, поручнів, кнопок виклику допомоги та інших засобів полегшення пересування;

3) позначення спеціальних маршрутів доступу з урахуванням безбар'єрності;

4) адаптацію навчальних і допоміжних приміщень з урахуванням ергономічних вимог;

5) покращення освітлення і контрастності ознак для людей з порушеннями зору;

6) облаштування інформаційних та навігаційних систем із використанням зрозумілих символів і шрифтів для всіх груп користувачів.

Критерій 1.3.2. У закладі освіти застосовуються методики та технології роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

1. Усім педагогічним працівникам забезпечити освоєння методик та специфіки навчання і виховання учнів з особливими освітніми потребами шляхом самоосвіти, а також через участь у спеціалізованих тренінгах, семінарах і курсах підвищення кваліфікації.

2. Розробити план самоосвіти педагогічного колективу, включаючи актуальні методичні матеріали, наукові статті, відеолекції та курси щодо інклюзивної освіти.

3. Організувати регулярні внутрішні тренінги та майстер-класи за участю фахівців ІРЦ та досвідчених педагогів з інклюзивної освіти.

4. Впроваджувати сучасні педагогічні технології, адаптовані під індивідуальні потреби дітей з ООП, зокрема диференційований підхід, мультимодальні методи навчання, інтерактивні ігри та тренінги.

5. Забезпечити доступ педагогів до методичних рекомендацій і адаптивних освітніх програм, розроблених відповідно до типу та особливостей ООП учнів.

6. Створити в закладі платформу для обміну досвідом між педагогами щодо ефективних методів роботи з дітьми з ООП.

7. Регулярно оцінювати ефективність застосовуваних методик і коригувати підхід відповідно до результатів навчання і розвитку учнів.

Критерій 1.3.3. Заклад освіти взаємодіє з батьками дітей з особливими освітніми потребами, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру, залучає їх до необхідної підтримки дітей під час здобуття освіти (у разі наявності здобувачів освіти з особливими освітніми потребами).

1. Сприяти налагодженню ефективної комунікації команди супроводу дитини з ООП, що сприятиме їхній ефективній співпраці у реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини, відображеної в індивідуальній програмі розвитку.

Критерій 1.3.4. Освітнє середовище мотивує учнів до оволодіння ключовими компетентностями та наскрізними вміннями, ведення здорового способу життя.

1. Педагогічному колективу закладу продовжити роботу з розбудови освітнього середовища, яке мотивує здобувачів освіти до оволодіння ключовими компетентностями та наскрізними вміннями, створення безпечного освітнього середовища, умов для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формування гігієнічних навичок та ведення здорового способу життя.

2. Класним керівникам 1-11 класів:

1) інформувати батьків про організацію харчування в закладі, проводити просвітницьку роботу щодо формування потреби у здоровому способі життя із запрошенням медичних працівників на батьківські збори;

2) організувати роботу шляхом проведення лекцій, семінарів, вікторин, виховних годин з формування навичок та культури здорового харчування, етики прийому їжі, профілактики харчових отруєнь та інфекційних захворювань.

Критерій 1.3.5. У закладі освіти створено простір інформаційної взаємодії та соціально-культурної комунікації учасників освітнього процесу (бібліотека, інформаційно-ресурсний центр тощо).

1. З метою вдосконалення простору інформаційної взаємодії та соціально-культурної комунікації серед учасників освітнього процесу слід:

1) спрямувати діяльність бібліотеки ліцею на системне підвищення інформаційної компетентності учнів, педагогів і працівників закладу, забезпечуючи доступ до сучасних інформаційних ресурсів і технологій;

2) регулярно вивчати та задовольняти інформаційні потреби педагогічного колективу, зокрема шляхом створення вчительських кейсів — добірок методичних матеріалів і сценаріїв позакласних заходів за тематикою, що відповідає навчальним планам і актуальним освітнім завданням;

3) впроваджувати інноваційні форми бібліотечної роботи (інтерактивні виставки, медіа-лекції, тематичні флешмоби), спрямовані на пропаганду книги і читання, формування правової культури користувачів, а також активізацію читацької діяльності серед школярів;

4) активізувати співпрацю класних керівників із бібліотекарем для спільного проведення виховних заходів, годин спілкування та інформаційних сесій, що сприяють популяризації бібліотеки як простору живої інформаційної взаємодії;

5) максимально використовувати простір бібліотеки для організації проєктної діяльності учнів, проведення інтегрованих уроків, інформаційно-просвітницьких, культурних та творчих заходів, що розвивають ключові компетентності;

6) створити на базі бібліотеки сучасний інформаційно-ресурсний центр шляхом оновлення книжкового фонду, поповнення цифрових ресурсів, модернізації матеріально-технічного забезпечення, а також спрямувати його діяльність на формування в учнів інформаційно-комунікативної компетентності через консультації, навчальні заняття, майстер-класи та позаурочні активності.

2. Організовувати співпрацю з місцевими бібліотеками, культурними закладами та громадськими організаціями для проведення спільних заходів і обміну ресурсами.

3. Запровадити регулярний моніторинг задоволеності користувачів бібліотеки та інформаційно-ресурсного центру і своєчасно реагувати на їхні потреби.